

Ускоряване на трансформацията на централното топлоснабдяване в централна и източна Европа

RENEATEAST Анализ на политики No.1 | Политически поуки за вземащите решения в областта на отоплението и енергийния преход

Този първи анализ на политики на RENEATEAST представя доказателства и политически изводи от консултации със заинтересовани страни – национални и регионални политици, регулатори и секторни експерти от страните партньори по проекта (Босна и Херцеговина, България, Хърватия, Унгария, Румъния, Сърбия, Словакия и Словения). Целта му е да подпомогне вземащите решения при формирането на ефективни, социално справедливи и съобразени с климатичните цели политики за централно топлоснабдяване.

Защо трансформацията на централното топлоснабдяване е важна

Отоплението представлява над 40% от енергийното потребление в сградите в Европа, като в много страни от централна и източна Европа централното топлоснабдяване все още е силно зависимо от изкопаеми горива. Това допринася за ценова нестабилност, енергийна бедност и климатични рискове. Оптимизиранияте мрежи могат по-добре да се адаптират към колебанията в търсенето, да интегрират разнообразни източници на топлина и да повишат устойчивостта на системите, често с по-малко социални и икономически сътресения в сравнение с мащабната подмяна на инфраструктура.

„Модернизирането на централното топлоснабдяване чрез енергийна ефективност, възобновяема енергия, оползотворяване на отпадна топлина и оптимизация на системите е ключово за изграждането на достъпни, устойчиви и нисковъглеродни енергийни системи. RENEATEAST насърчава цялостен подход, който свързва обновяването на сградите, интеграцията на възобновяеми източници и модернизацията на мрежите.“

Какво казват заинтересованите страни: основни изводи

Консултациите с политици, регулатори и секторни експерти очертават последователни послания:

Ясна роля за централното топлоснабдяване

Съществува широко съгласие, че ЦТ ще остане ключов елемент на бъдещите отоплителни и енергийни системи. Очаква се преход към нискотемпературни, базирани на възобновяеми източници и взаимосвързани мрежи, съгласувани с обновяването на сградите и градското развитие.

Регулаторните рамки изостават от амбициите

Настоящите политики само частично позволяват преход към нисковъглеродна система на ЦТ. Съществуват значителни пропуски в тарифното регулиране, планирането на топлоснабдяването, разрешителните режими и стимулите за интеграция на възобновяема и отпадна топлина. Въпреки че инициативите на европейско равнище са силен двигател, националното прилагане остава неравномерно.

Финансирането остава трудно

Инвестициите продължават да разчитат в голяма степен на публично и европейско финансиране. Частният капитал и публично-частните партньорства са ограничени, основно поради регулаторна несигурност и липса на ясни дългосрочни тарифни рамки.

Управлението и участието се нуждаят от укрепване

Общините и операторите на системи за централно топлоснабдяване имат водеща роля, особено в планирането и разработването на проекти, но координацията с управителите на сгради, регулаторите и жителите често е слаба. По-силното сътрудничество е ключово за постигане на широко приети решения.

Какво казват заинтересованите страни: основни изводи

Барьерите съществуват наред със значителни възможности

Основните предизвикателства включват остаряла инфраструктура, зависимост от изкопаеми горива, ниска плътност на присъединяване, ограничена дигитализация и бавни разрешителни процедури. В същото време съществуват значителни възможности, свързани с обновяването на сградите, оползотворяването на отпадна топлина, интеграцията на възобновяеми източници (напр. геотермална енергия), дигитализацията и енергийните общности.

Какво трябва да се направи: политически препоръки

1 Укрепване на стратегическите и регулаторните рамки

Разработване на дългосрочни национални стратегии за централно топлоснабдяване, съгласувани с националните и международните цели за климата и нисковъглеродното развитие. Въвеждане на задължително общинско планиране на топлоснабдяването и зонирание с цел съгласуване на обновяването на сградите, развитието на мрежите и топлоизточниците.

3 Подкрепа за иновации и внедряване на технологии

Насърчаване на социалните ползи от ЦТ, оптимизацията на системите, интелигентното управление и топлинното съхранение с цел повишаване на ефективността и гъвкавостта. Ускоряване на внедряването на възобновяема топлина и оползотворяване на отпадна топлина чрез целеви стимули и опростени разрешителни процедури.

2 Създаване на условия за инвестиции и финансиране

Въвеждане на стабилни и прозрачни тарифни рамки, които позволяват модернизацията на ЦТ, като същевременно защитават потребителите. Разширяване на инструментите за смесено финансиране, гаранции и модели за публично-частни партньорства.

4 Насърчаване на приобщаващо управление и участие на всички заинтересовани страни

Засилване на координиращата роля на общините в интегрираното планиране на топлоснабдяването чрез повишаване на капацитета им за обединяване на заинтересованите страни, съгласуване на пространственото и градското планиране с енергийното планиране и превръщане на плановите в финансово жизнеспособни проектни портфейли. Подобряване на прозрачността, информираността на потребителите и тяхното участие в процесите на планиране, таксуване и обновяване.

Очаквани въздействия

Ускорена декарбонизация на отоплителния сектор и намалена зависимост от (вносни) изкопаеми горива

По-бърза модернизация на съоръженията и намалени топлинни загуби

По-голяма инвестиционна сигурност и мобилизиране на капитал

Подобрена разходна ефективност, достъпност и намаляване на енергийната бедност

Увеличен дял на възобновяемата енергия и отпадната топлина в ЦТ

По-устойчиви, гъвкави и климатично устойчиви отоплителни системи

Ключово послание към вземащите решения

Доказателствата на REHEATEAST потвърждават, че трансформацията на централното топлоснабдяване е едновременно необходимост и възможност. При ясна политическа насока, подкрепяща регулация, координирани инвестиции и приобщаващо управление, централното топлоснабдяване може да се превърне в гръбнак на климатично неутрални и социално справедливи градски енергийни системи. Проектът REHEATEAST и неговата разрастваща се мрежа от политици и практики ще продължат да подкрепят националните и местните власти в превръщането на тази визия в практика.

За повече информация:

Jure Čizman, Institut Jožef Stefan
jure.cizman@ijs.si

